

HUNSFOS POSTEN

NR. 1   1959   11. ÅRG.

INNHold

Grunn til å være fornøyd. Av direktør Gunnar Borgen	side 1
Direktør Johs. B. Knobel 70 år. Av direktør Gunnar Borgen	« 2
Ingeniør P. A. Ellingsen 75 år. Av direktør Johs. B. Knobel	« 3
Forholdsregler mot gass fra cellulosefabrikker	« 3
Takk	« 3
Sigurd Gundersen vant julekonkurransen	« 4
Spareviljen til stede hos Hunsfos-arbeiderne ..	« 4
Vi gratulerer med de runde år	« 5
Nye ski-triumfer for Hunsfos	« 6
Resultater fra KM i ski-stafett	« 6
Idrett i gamle dager	« 6
Papirmakerkunstens historie	« 7
Papirmakerkunstens historie	« 8
Tvungen eller frivillig sparing	« 9
Litt hjernegymnastikk	« 9
Fra salgsfronten: Norsk Avis Papirkompani A/S	« 10
Fra salgsfronten: Norsk Avis Papirkompani A/S	« 11
Kjente Hunsfos-familier: Heiseldal	« 12
Veteraner som takker av	« 13
Taubaneeksperten Bent Ravnevand	« 13
Løst og fast fra Hunsfos	« 13
Klubbmesterskapet i langrenn	« 14
En blir ikke skihopper — — — (intervju med Torbjørn Jeppestøl)	« 15
Brannstasjonen klar til bruk	« 16
Forslagsvirksomheten	« 16
Fra bedriftslægerapporten	« 16
Arsmøtet i Hunsfos Arbeiderforening	« 17
Papirmakerkunstens historie (fortsettelse)....	« 18
Glade barnefjes på Hunsfos-fest	« 19
Årsberetning for Hunsfosheimen	« 20

*

Forsidebildet viser direktør Johs. B. Knobel. Se side 3.

Grunn til å være fornøyd —

Jeg ga for et år siden på denne plass uttrykk for at utsiktene for 1958 ikke var særlig lyse. Vel, — vanskelighetene i form av sterkere konkurranse og større krav fra kjøperne uteble ikke. Vanskelighetene øket utover året, og fra tid til annen så det faktisk ut som om heller ikke vi skulle kunne unngå en viss produksjonsinnskrenkning. Takket være en energisk innsats fra vår salgsavdeling, større påpasselighet under produksjonen med hensyn til kundenes kvalitetskrav, og ikke minst den goodwill vi har opparbeidet oss blant kjøperne, lykkedes det imidlertid å holde samtlige maskiner i full drift gjennom hele fjoråret.

Samtidig øket vi vår papirproduksjon med ca. 750 tonn, idet vi laget i alt 42,632 tonn, slik at 1958 ble et nytt rekord-år. Når vi får trimmet maskineriet ytterligere og foretatt visse planlagte forbedringer på enkelte av maskinene burde vi kunne gjennomføre en videre produksjonsøkning av ikke uvesentlig størrelsesorden. Dette vil i tilfelle bety meget for vår konkurransevne.

Som følge av den sterke konkurranse fikk vi et ganske kraftig prisfall på papirmarkedet. Dette medførte at vår omsetning til tross for økte papirleveranser sank ca. 6½ % sammenlignet med 1957, og såvel brutto- som nettooverskuddet bærer preg av redusert fortjeneste. — Imidlertid må det økonomiske resultat av fjorårets drift, alle forhold tatt i betraktning, betegnes som tilfredsstillende.

Etter å ha foretatt ordinære avskrivninger med vel 2 mill. kroner og betalt skatter med noe over 2,8 mill. kroner, har vi et nettooverskudd på kr. 1,615,849.00. Sammen med overførsel fra 1957 av kr. 254,291.00 står således et samlet beløp på kr. 1,870,140.00 til disposisjon. Under forutsetning av generalforsamlingens godkjenning er dette beløp disponert slik:

8 % utbytte på aksjekapitalens pålydende	kr. 840,000.00
Avsatt til disposisjonsfond <	400,000.00
Avsatt til pensjonsfond . . . <	500,000.00
Avsatt til sosiale formål . . . <	50,000.00
Overført i ny regning . . . . <	80,140.00

Selskapets aksjekapital, reservefond og disposisjonsfond utgjør etter dette sammenlagt kr. 17,400,000.00.

Pensjonsfondene holdes, som bekjent, utenfor selskapets regnskap, og med ovennevnte overførsel på kr. 500,000.00 lyder disse fondene nå på nærmere 6 mill. kroner. Pensjonene betales fortsatt av bedriften, og fondenes avkastning tillegges uavkortet kapitalen. Det er å håpe at tidene ikke vil bli ugunstigere enn at vi fortsatt vil være i stand til å avsette beløp til pensjonsfondene, slik at disse i løpet av overskuelig fremtid vil ha tilstrekkelig kapital til å overta pensjoneringen.

I henhold til de nye skattebestemmelser har vi i forbindelse med fjorårets regnskap oppskrevet våre beholdninger. Det stigningsbeløp som derved fremkommer og som andrar til noe over 5,4 mill. kroner er i sin helhet avskrevet på bygninger.

Den totale bokførte verdi pr. 31/12 1958 av fabrikkens samtlige anlegg, herunder også boliger etc., er heretter ca. 11 mill. kroner.

Årets regnskap skulle være meget solid oppsatt og når det gjelder det økonomiske resultat av fjorårets drift skulle vi, som sagt, etter min mening ha grunn til å være fornøyd.

I årets løp har vi foretatt store investeringer, og for å styrke vår stilling og bringe fabrikkens videre fram kommer vi fortsatt til å benytte store beløp til modernisering og rasjonalisering. Vi har således nettopp bestilt en helbane-kalender til PM 5. Forhåpentlig vil vi få denne i drift på høstparten, og den lenge planlagte nye lagerbygning håper vi å kunne bringe fra tegnebrettet over i virkeligheten i løpet av året. Bare til disse to prosjekter trengs flere millioner.

Det er derfor å håpe at de bedre tider som fra mange hold er innvarslet ikke vil la vente for lenge på seg, slik at våre kunders kjøpelyst kan bli stimulert til å avta en del av den overproduksjon som faktisk er til stede i dag, idet dette ville legge forholdene bedre til rette for å kunne gjennomføre de mål vi har satt oss.

Hun s f o s, 15. mars 1959.

Direktør Johs. B. Knobel 70 år

Når direktør Johs. B. Knobels kjente portrett denne gang pryder Hunsfospostens forside er det fordi at han 31. mars fyller 70 år. På vegne av selskapets styre er det meg en stor glede å kunne bringe styrets formann en hilsen og hyllest i anledning av denne hans høytidsdag.

Det kunne skrives mangt og meget om direktør Knobels liv og virke ved en anledning som denne. Imidlertid ble dette så utførlig omtalt i disse spalter ved hans fratreden som administrerende direktør for 3 år siden at jeg tror det er overflødig å gjenta det. Istedet har jeg lyst til å peke på en annen ting som jeg mener gir et godt bilde av mannen Johs. B. Knobel.

Da han kom hit i 1938 overtok han nærmest et fallittbo, og da han fratrådte som adm. direktør 18 år senere hadde han på den relativt korte tid klart å reise fire papirmaskiner! Jeg tror jeg tør påstå at dette er et nokså enestående tilfelle i norsk papirindustri. På dette område har således direktør Knobel Norgesrekord.

Det er jo ikke bare det at han har skaffet pengene til disse maskiner — hvilket i og for seg ikke var så lite av et kunstykke, — spesielt når det gjelder de to maskiner som kom i 1938. Men man skal også helst bygge de riktige maskiner, og der- nest skal maskinene når de er kommet på plass, gjerne ha ordrer å kjøre, og det hele skal lønne seg.

Det må derfor ligge nøyaktige vurderinger og alvorlige overveielser bak beslutninger av en slik karakter, og man må være klar over det ansvar man har i slike situasjoner.

Direktør Knobel har aldri veket tilbake for å ta ansvar, og at han ved sine disposisjoner har vist en vurderingsevne som ikke er alminnelig, taler hele utviklingen på Hunsfos gjennom hans tid sitt tydelige språk om.

Til tross for at direktør Knobel alltid har hatt hendene fulle med å bringe Hunsfos Fabrikker videre fram, samtidig som han hadde et utall av tillits-verv innen industrien, er det et typisk trekk ved ham at han bestandig har hatt tid og hjertelag til overs når det gjelder sine medmenneskers ve og vel. Derom vitner også de mange sosiale tiltak som er iverksatt på hans initiativ.

Kjære Johs. B. Knobel — dine venner og kolleger i styret ønsker deg til lykke med dagen, og takker deg for din store innsats til beste for fabrikken og dens ansatte. Til dette knyttes en takk for godt vennskap og de varmeste ønsker for deg og dine i årene fremover. Og fremfor alt ønsker vi at du må bevare din helse og ditt unge sinn.

HUNSFOSPOSTEN

Bedriftsorgan for
Hunfos Fabrikker

Redaktør: **Finn Hanssen**
(treffes i telefon 2902, 9980
app. 25 eller 9982)

Redaksjonskomité:

Th. Halvorsen

T. Kittelsen

Georg Pettersen

Odd Arstad

Gunnar Strandberg

Utkommer fire ganger årlig

Trykt i
Fædrelandsvennen,
Kristiansand S.

Ettertrykk forbudt
uten spesiell tillatelse.

Redaksjonen avsluttet
tirsdag 17. mars 1959

Forbudsregler mot gass fra cellulosefabrikker

Meddelelse om hvordan man bør
forbeholde seg om der inntreffer
lekkasje av SO₂ eller klor:

1. Når man kjenner sterk gasslukt
må man puste gjennom mange-
dobbel lommeterkle, helst vått,
såfremt man ikke har maske.
2. Ingen anstrengende bevegelse,
rolig gang, unngå absolutt å bli
andpusten.
3. Søk ut av gass-sonen ved å gå
på skrå mot vinden. Gassen er
2—3 ganger tyngre enn luft, søk
derfor oppover.
4. Gassen vil hurtig fortynnes og
føres vekk med vinden, og for-
holdene vil derfor ganske snart
bli bedre.
5. Når man kjenner svak lukt av
klor må man forhøre seg hos
arbeidsleder eller gassvern om
det er tilrådelig å oppholde seg
på arbeidsplassen.
6. Ved gass-skade — ligg rolig —
helst varmt, følg de råd som blir
gitt av arbeidsleder, av gassvern
eller av lege.
Følges disse regler vil gassene
ikke medføre varig skade.

**Bli ikke andpusten, og gå ikke med
vinden.**

Ingeniør P. A. Ellingsen 75 år

Ingeniør P. A. Ellingsen
fylte den 16. januar i år 75
år. Ellingsen kom inn i Huns-
fos' styre i 1932, og har så-
ledes nå vært styremedlem i
27 år. I den forbindelse kan
det være av interesse å for-
telle at Ellingsens far, gros-
serer Th. Ellingsen, var en
av stifterne av Hunfos Fa-
brikker i 1886, og at han satt
som formann i styret til 1905.

Ingeniør Ellingsen fikk sin
utdannelse i Tyskland, og
tok diplomingeniør-eksamen
ved høyskolen i Dresden i
1909. En tid praktiserte El-
lingsen på Hunfos i slipe-
riet, men kom senere til Gre-
aker Cellulosefabrik, hvor
han var i 5 år. I 1915 ble
han medeier og disponent i
maskinforretningen Chr. Ber-
ner A/S, og drev denne for-

retning inntil han i 1951
skiltes fra Chr. Berner og
begynte egen forretning i
Oslo.

Det er blitt lagt meget be-
slag på Ellingsens kunnska-
per. Han har således vært
styremedlem i Christiania
Spigerverk, Nylands Verksted,
Tofte Cellulosefabrik, Nord-
land Portland Cementfabrik,
Søndenfjeldske Dampskibs-
selskap og A/S IKAS.

Gjennom sin mangeårige
virksomhet i Hunfos har
Ellingsen nedlagt et ganske
betydelig arbeide, og vært en
god støtte for den admini-
strerende direktør. Han kom
inn i styret i det vanskelige
år 1932, og har således vært
med på hele den utvikling
som har funnet sted.

Alle som kjenner Ellingsen
må nødvendigvis bli glad i
ham idet han med sitt gode
smil og gode humør satte hu-
mør i dem han kom sammen
med.

Dessverre er Ellingsen for
tiden syk og sengeliggende,
og denne hilsen til hans 75-
årsdag treffer ham derfor på
sengen. Men alle vi som er
her på Hunfos vil gjerne
sende ham vår hjerteligste
gratulasjon med alle gode
ønsker for ham, og samtidig
takke ham for alt hva han
har utrettet som styremed-
lem.

Johannes Wiedner

TAKK!

Jeg ønsker gjennom Hunsfos-
posten å uttrykke min hjerteligste
takke til Hunfos Fabrikkers styre
og til ingeniører og arbeidskame-
rater i cellulosefabrikken for gaver
og for gode ønsker i anledning av
at jeg nå går over i pensjonistenes
rekker.

Olav G. Honnemyr.

Hjertelig takk for gaven vi fikk
fra arbeiderne på Hunfos Fabrik-
ker.

Marie og Engly Isaksen.

Løsning på litt hjernegymnastikk.

Enkelt, ikke sant!
Løsningsveien er fra pose nr. 7.
For eksempel 7 gram mer, stammet de
eggene i pose nr. 4, viste vekten
hadde veid 50 gram, så de tyngste
eggene ville ha veid om samtlige egg
Viste vekten 4 gram mer enn egg-
samtlige 10 egg fra pose nr. 10.
pose nr. 2, tre fra nr. 3 osv. og
1 egg fra den første posen, to fra
Mannen nummererte posene og tok

Sigurd Gundersen vant julekonkurransen

Skjønt interessen for Hunsfospostens julekonkurranse tydeligvis var stor nok, ble tilslutningen minimal. Som bevis for vår første påstand tar vi de mange forespørsler vi har hatt fra folk rundt om i bedriften som lurte på hva det og det bildet forestilte. Antall innsendte løsninger innskrenket seg imidlertid til 4 kuponger, hvilket viser at det heller ikke denne gang er særlig mange som har overvunnet sin egen treghet. De fire konvoluttene som lå i Hunsfospostens brevkasse, representerer for så vidt en rekord som det er første gang i innværende redaktørs funksjonstid at det har vært så mange brev på en gang i denne kassen. — Samtlige løsninger kom fra laboratoriet, som følgelig må antas å ha fabrikkens mest kløktige hjerner. De som sendte svar, var Ingvald Bårdsen, Kristian Tharaldsen, Reidar Johansen og Sigurd Gundersen. Bårdsen bommet på en av oppgavene, nr. 1, mens de tre andre hadde samtlige 12 rette. De vil bli belønnet med hver sin bokpremie. Vi skal medgi at oppgavene var temmelig lette. Dette var gjort i håp om å få flest mulig med. Den eneste oppgaven det egentlig var noen vanskelighet med, måtte i tilfelle bli nummer 1. Bårdsen antok for eks. at det var en sakserull med

Den eneste «nøtten».

spindel, mens de 3 andre var kommet fram til at det måtte være viften fra kloreringskum.

Vi gjengir her de riktige løsningene:

- 1) Luftventil (vifte) i kloranlegget.
- 2) Inntak til oljetank (på brua).

- 3) «Syklonen» på taket av fliserenseri.
- 4) Sør-vestre hjørne av M 3 og 4.
- 5) Vippestang for pakkemaskin, 3 og 4.
- 6) Dampfordelingssentralen bak det gamle fyrhuset.
- 7) Toppen av Hunsfos-emblemet i resepsjonen.
- 8) Lampen på vakta (veggen mot verkstedet).
- 9) Høytaleren på taket over Svoelhuset (SO₂-lageret).
- 10) Hunsfospostens brevkasse i vakta.
- 11) Jernbanens varselskilt på bygget til salen ved spor 2.
- 12) Nivåmåler på oljetank ved det nye fyrhuset.

En dame skulle testes før hun kunne få post i et stormagasin. Det ble stilt henne følgende spørsmål: Hva er en pyroman?

Det er den mannen som passer pyramidene, sa hun.

Hun fikk ikke posten.

SPAREVILJEN TIL STEDE bos Hunsfos-arbeiderne. — 230 med i Sparekassen

På annet steds i Hunsfosposten har vi tatt for oss ungdommens holdning til sparetanken.

Av svarene kan man slutte at det nok er en viss interesse for sparing — så sant det blir noe igjen å spare av. Nå er dette med sparing intet ukjent begrep blant Hunsfos-arbeiderne etter som det allerede i flere år har eksistert en sparekasse ved bedriften.

— Jo, her har folkene drevet frivillig sparing i mange år, forteller lønningssjef Trygve A. Kvanvig, som har stelt med saken. — Til å begynne med var det flere sparegjenger ute i fabrikkene, men den 3. mai 1952 ble Hunsfos-Arbeidernes Sparekasse etablert. Det var 115 med da vi startet. I dag er tallet det dobbelte.

— Spares det mye?

— Enkelte begynner ganske stort. Men jeg har inntrykk av at det er de jevne sparere som begynner med 10 eller 15 kroner, som sparer

mest i det lange løp. Vi har også dem som sparer opptil 120 kroner pr. gang, men de sparer gjerne til et bestemt formål. De skal for eks. kjøpe seg bil. Vi trekker i lønna hver uke og setter pengene på bok i Vennesla Sparebank. Det finnes nok dem som ikke har tatt ut en øre siden de begynte. De som har bygd seg hus, har gjerne de største innskuddene. De slipper da å bry seg med renter og avdrag.

— Hvem er de beste sparere?

— Ikke de yngre, iallfall. Skjønt det finnes selvsagt unntagelser også her. Endel av pikene på sortersalen har vært ganske flinke. Om det er utstyr de tenker på, skal være usagt.

*

Vi har også vekslet noen ord med Erling Sakariassen i Verkstedet, som egentlig var den første som organiserte sparing for endel interesserte.

Forts. side 11.

70 år

Johan Wiktor Svensson i Verkstedet fyller 70 år 28. april. — Han stammer fra Ånimskog i nærheten av Karlstad i Sverige, og var 13 år ved Wennbergs mek. Verksted, før han dro til Norge. Han kom til Hunsfos 27/1 1917 og er blitt her siden. Svensson er en dyktig platearbeider, godt likt av kolleger og overordnede. Utenom arbeidet liker han å stelle med haven, og en fisketur sier han ikke nei takk til. Han kan fremdeles glede seg over å ha en god helse. Sønnen Sven er også ansatt ved Hunsfos. Svensson er innehaver av Norges Vel's medalje.

*

70 år.

Skogsbestyrer Jakob Moe som har vært fabrikkens tømmeroppkjøper i Birkenes, fyller 70 år 9. april.

65 år

Elektr. Magne Winger ble født i Biri 10/3 1894 og fylte følgende 65 år nylig. Han arbeidet flere steder på Østlandet, — før han i 1915 kom til Hunsfos. Han begynte ved fabrikkens 15/10 nevnte år og mottok allerede i 1952 medaljen for lang og tro tjeneste. Winger er kjent som en dyktig fagmann. Han har deltatt mye i organisasjonsarbeid og var i 15 år kasserer i Hunsfos Elektrikerforening. Han har også vært med i formannskap og herredstyre i Vennesla og var i 6 år formann i Vennesla E-verks styre. Hans gode personlige egenskaper blir satt stor pris på. Vi sender ham vår forsinkede fødselsdagshilsen.

65 år

Hans Greipsland i renseriet fyller 65 år 10. april. Han er født i Holum og begynte ved fabrikkens 25. mai 1923. Greipsland er en usedvanlig påpasselig og samvittighetsfull mann som nyter alles tillit og aktelse. Han bor på Kvarstein og har hatt permisjon en tid i vinter.

*

65 år.

Utearbeider Magnus Winter-vold blir 65 år 30. mai. Han er anleggsarbeider, opprinnelig fra Røros-traktene og har vært ved Hunsfos i flere etapper. — Han kom til Hunsfos i 1917 og arbeidet da på anlegget. Siden har han slått seg til i Vennesla, hvor han trives bra, forsikrer han oss.

*

60 år

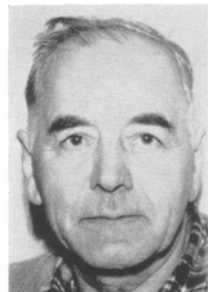
Merker Karl Strandberg blir 60 år 19. mai. Han var ikke fylt 15 år da han fikk arbeide ved fabrikkens 15/3 1914. Den første tiden hjalp han gartneren med haven til direktøren og senere fikk han skiftarbeid på saga som hans bestefar hadde bygd. Hans far arbeidet også der en tid — han var bare 12 år gammel, da han begynte — så Karl var tredje generasjon på saga. Senere kom han over til den nye saga, hvor han var til 1918. Så fulgte 8 år med skiftarbeid, til han 9/5 1927 kom til den plassen hvor han nå er. Det er nok ikke få papirballer han har behandlet i alle disse årene. — Strandberg er en pliktoppfylgende kar som fortsatt skjøtter jobben sin på beste måte. Innehar medalje for lang og tro tjeneste.

*

50 år.

Sven Stubseid ved PM 5 runder 50-års milepelen 15. juni. Han begynte ved Hunsfos 28. juli 1956.

60 år

Gunnuf Gunnufsen i kollerlgangen PM I —II rundet 60-års milepelen 24. mars. Han begynte ved Hunsfos Fabrikker 3. jan. 1919, 20 år gammel og innehar for lengst Norges Vel's medalje. — Gunnufsen trives godt på Hunsfos, hvor han også har to sønner som arbeider, Frants og Valter. Han har hus på Venneslamoen og liker seg særlig godt, når han kan dra på fisketur, særlig på sjøen.

*

60 år.

Snekker Anders S. Bakkan, f. i Øvrebø 28. mai 1899, fikk arbeid ved Hunsfos 11. mai 1923 og var til å begynne med i sliperiet. Fra 1946 kom han over i snekkerverkstedet. Hans hovedinteresser utenom arbeidet er haven, huset og bilen han har skaffet seg. Bakkan ble dekorert med Norges Vel's medalje i februar ifjor.

*

Waldemar Sagen og Einar Olsen har deltatt i et arbeidslederkurs i Oslo.

*

Johan Friberg er ansatt som formann fra 15. februar, og Waldemar Sagen er blitt ny formann på tau-banen fra nyttår av.

*

Matematikk kan være morsomt:

En matematiker har regnet ut, at dersom en viking hadde satt en en-øring inn i en eventuell datidens sparebank 1. juli år 940, og den var blitt stående i banken mot 4½ pst. rente til 31. desember 1952, så ville en-øringen ha vokst til kroner

370 012 397 602 695 854 og 8 øre. Hvis denne sum ble delt opp på jordens 2 milliarder mennesker, ville hver av oss ha fått 150 mill. kroner.

IDRETT

i gamle dager

I dette nummer tar vi med oss åpningsrennet i Rakkestadbakken søndag 1. februar 1920.

Etter flere utsettelse kom det endelig så mye snø at vi fikk prøve bakken. Det viste seg at den svarte til forventningene, idet der ble hoppet 35 meter.

Der var bare lovord og ros om den nye bakken, og alle var enige om at det var et riktig krafttak Vennesla Idrettslag hadde tatt ved å opparbeide bakken. Der gjenstår bare en del finpussing, så vil bakken bli en av de fineste på Sørlandet.

Det deltok 45 løpere. Intet uhell forekom. Dommere var Otto Føreid og Olav Strandberg.

Klokken 3 presis ble rennet åpnet med et flott stående hopp av Gustav Kile.

Musikken spilte et nummer, så satte førstemann, bakkens ingeniør, herr forstkandidat Finn Gløersen utfor hoppet. Siden gikk det slag i slag til rennet var ferdig ved 5-tiden.

Premielisten:

Kl. I over 30 år:

1. Bjarne Hangeland, Oddersjaa
2. Finn Gløersen, do.

A. Kl. II over 20 år, før prem.:

1. Herman Bakken, Oddersjaa
2. Aanund Jortveit, Vennesla
3. Kaare Kvisgaard, Oddersjaa

Kl. II B. fra 20 til 30. Ikke prem.:

1. Gunder Grundetjern, Vennesla
2. Herman Ludvigsen, Ready

Kl. III A. Fra 18 til 20, Før prem.:

1. Peder Nordgaard, Fevig

— Fortsettes side 14.

Hunsfos' seirende lag, fra venstre Elias Omdal, Øistein Lie, Kåre Olsen og Gerhard Lundevold.

Nye skitriumfer for Hunsfos

Hunsfos holder stillingen som den beste bedriften i skimesterskapene. Og Gerhard Lundevold er stadig den raskeste i langrennsløypa. Først vant han klubbmesterskapet i langrenn som bedriftsidrettslaget arrangerte 18. februar. Her var deltakelsen bra, og nybegynnerklassen slo godt an.

I bedriftsmesterskapet på Moseidmoen lørdag 21. februar stilte Hunsfos flest lag, d.v.s. 4, og fikk nye napp i de oppsatte pokalene. Førstelaget gikk som ventet til topps, og Gerhard Lundevold hadde beste etappetid.

Dessverre kunne bedriftshopprennet ikke la seg avvikle på grunn av at snøen gikk sin vei. Men vi er forvisset om at hopperne ville holdt tradisjonen ved like og satt sitt preg også på dette mesterskapet.

Alt i alt har en grunn til å være fornøyd med Hunsfos-innsatsen også i vinter. Vi lar ellers resultatlistene tale for seg.

Resultater fra KM i ski-stafett

1. Hunsfos' 1. lag (K. Olsen, Ø. Lie, E. Omdal, G. Lundevold) 1.21.49
  2. Jernbanen I.L. 1.25.52
  3. Hunsfos 2. lag 1.28.15
  4. Wallboardfabrikken 1.33.08
  5. K.M.V.s 1. lag 1.38.40
  6. Hunsfos' 3. lag 1.40.48
  7. Postverket 1.41.51
  8. Lumber 1.42.00
- Fiskaa brøt løpet.

Lag over 35 år:

1. Hunsfos (K. Rødal, A. Beurling, K. Andersen, G. Grundetjern) 1.30.35
  2. K.M.V.s 1. lag 1.42.34
  3. K.M.V.s 2. lag 1.47.45
- Oppsatte pokaler over og under 35 år ble vunnet for 2 gang av Hunsfos.

Etappetider

for de beste samt Hunsfos-deltakerne:

1. G. Lundevold, H.F. 18.55
2. O. H. Skisland, N.S.B. 19.15

— Fortsettes side 14.

Papirmakerkunstens historie

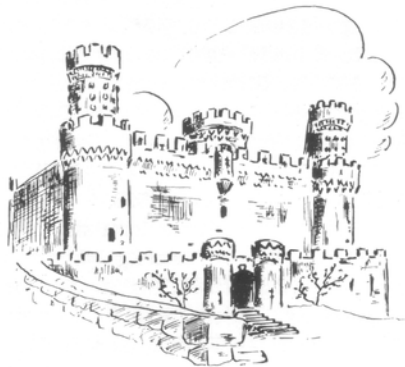
og papirets seiersgang over hele verden

Artikkel II

Det var ikke vanlig, fredelig handel som gjorde at resten av verden fikk lære om papirmakerkunsten. Det var krig. I perioden fra 600—800 ekspanderte det kinesiske imperium vestover inn i Vest-Turkistan. Der møtte de en annen stor nasjon på den tid — det arabiske kalifat. I denne krigen i Turkistan fikk araberne hjelp fra viseregenten i Samarkand, og det sies at det var i juli år 751 at det ble holdt et stort slag ved elven Thoraz, hvor kineserne ble fullstendig slått og en stor mengde av deres soldater tatt til fange av araberne. Blant disse fangene var flere papirmakere av profesjon, og for å tjene nok penger til å betale løsepenger, begynte de å lage papir etter den metode de kjente hjemmefra. Slik ble altså araberne kjent med den kinesiske måten å lage papir på.

Den første arabiske papirfabrikk,

om man kan kalle det så, ble startet i Samarkand omtrent på denne tiden, og der ble det også ganske snart startet et slags monopol, som de klarte å holde i ca. 150 år, eller til omkring år 900. Det papiret de laget der, var kjent for sin gode kvalitet, og selv etter at dette monopol var brutt sammen, dominerte faktisk papiret fra Samarkand markedet i den nære Orient og det østre Middelhav. Dette papiret ble eksportert gjennom Nord-Afrika og kom helt til Spania.

Rapporter viser at omkring år 900 ble det laget papir ved Det kaspiske hav, og 50 år senere kom papirmakerkunsten til Middelhavet. Her ble det opprettet hva man kan kalle papirfabrikker i Damaskus og i byer i Syria og Palestina. Ca. år 1000 kom kunsten til Egypt og år 1100 til Marokko.

Mens vi vet at papiret kom til Spania og ble brukt i Spania i år 900, vet vi ikke riktig, når det første ark papir ble laget i Europa. Men vi vet at det papir som var i bruk i år 900 kom helt fra Samarkand og ble brakt til Europa av araberne. Imidlertid finnes det i et slott i Spania et dokument som daterer seg til året 1009. Det er visstnok det eldste papirark som er oppbevart i Europa. I Spania er det likeledes en håndskrevet bok fra ca. år 1030, hvor annet hvert ark er pergament og papir. Det var altså samtidig med at våre forfedre hadde som sport å gå utenbords på årene og røve jomfruer.

Det neste

vi kjenner til, er at det ble laget papir utenfor Valencia i midten av det tolvte århundre. Dette utmerket seg ved en utmerket kvalitet, hvilket skulle tyde på at de nok hadde holdt på med dette en tid før nevnte

tidspunkt. Man skulle således tro at papirproduksjonen som sådan begynte en eller annen gang mellom år 1000 og år 1100 i Europa. Av dette vil det fremgå at det tok ca. 600 år før papirmakerkunsten kom fra kineserne til araberne, og 400 år før araberne introduserte den i Spania. Videre tok det ca. 700 år før de gamle metodene ble forandret til en virkelig ny prosess. Det er faktisk først i løpet av de siste 70—75 årene at det gamle håndverk er blitt utviklet til det vi kan kalle moderne papirindustri på mekanisk og kjemisk basis.

Det viser seg at araberne faktisk hadde papir av forskjellig kvalitet. De hadde hvitt og farget papir, og papir til innpakning såvel som skrivepapir av forskjellig slag, helt opp til riktig tykt skrivepapir for offisielle dokumenter og betydningsfulle manuskripter, og helt til tynt Tissue papir, som ble brukt for den første airmail service i verden — d.v.s. den arabiske dueekspresen. I alle de arabiske land ble ikke papir bare en velkjent handelsvare, men også en meget viktig eksportartikkel til Europa. Og vi har i dag i det papirspråk vi fremdeles bruker, flere ord som skriver seg fra arabisk. Det mest kjente er «Ris- ma» som betyr en pakke eller et visst kvantum papir. Det er jo det vi i dag har på mange språk, på norsk heter det for eks. ris, på engelsk ream, på fransk rames, på tysk ries og på spansk razma.

Det er ikke tvil om

at den lette tilgang på papir som araberne hadde i denne perioden er grunnen til de kulturelle fremskritt som ble gjort. Papir var faktisk ikke dyrt. Skoler og høyskoler såvel som universiteter ble organisert og alt som hette opplæring ble lettet uendelig på grunn av at studentene hadde papir som de kunne gjøre sine notater på. Hva vi kanskje ikke tenker på i farten, er at munk og studenter fra Europa pleide å reise til arabiske høyskoler og universiteter, hvor de hadde adgang til store og velutstyrte biblioteker. Det nevnes at det i ca. år 1000 fantes et bibliotek i Kairo som hadde 150,000 bind, og i et bibliotek i Cordoba fantes det 400,000 bind, mens det i Europa var storartet om et kloster hadde så mye som 100 bind.

Det viste seg

at araberne bevoktet papirmakerkunsten like meget som kineserne i sin tid hadde gjort. Og det var først etter at araberne var kastet ut av Spania omkring år 1200—1250 at kjennskapen til papirmakerkunsten kom fra Spania og til resten av Europa, til dels via jøder som ble sparket ut av Spania under diverse forfølgelser, delvis av korsfarerne.

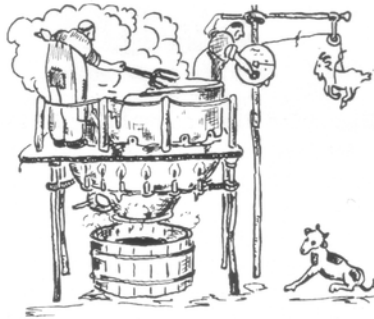
Etter at papirmakerkunsten var blitt kjent i Spania gikk den videre til Italia, hvor det ble opprettet papirfabrikker i år 1260 på et sted som heter Ancona. Og i de neste 50 år ble produksjonen opp tatt på forskjellige steder rundt om i Italia. Her ble det organisert til større foretagender, og det viser seg at i 1330 hadde man et anlegg i byen Ancona, hvor ikke mindre enn 20 papirmakere med en hel del hjelpefolk var i virksomhet.

Helt til denne tid hadde man benyttet seg av den gamle, kinesisk primitive måten. Men italienerne som er noen nevenyttige mennesker, begynte straks å benytte mere mekaniske hjelpemidler i behandlingen av råmaterialene. I stedet for å hamre og banke disse filene i mortere, laget de en slags stampemaskin som ble drevet med møllehjul og vannkraft. Det er derfra vi har fått ordet papirmølle eller papermill. Selv i dag har vi jo mange fabrikker med tilnavnet mill, for eks. Drammen Paper Mill.

Italienerne forbedret

også mange andre sider ved produksjonen. De skapte for første gang den såkalte papirviren — altså en finmasket metallduk som bunn i en slags sil. De begynte også å bruke nærmest et ullteppe eller en filt for å presse ut vannet med, og de forbedret også limingen i papiret

ved å bruke animalsk limstoff i stedet for stivelse. Dette var en meget betydelig forbedring, og det ble snart slik at autoritetene kontrollerte kvaliteten. Det var faktisk straff for å levere papir av dårlig kvalitet. Slikt papir kunne rett og slett bli beslaglagt og ødelagt. Det var derfor på denne tid at man begynte å bruke det såkalte vannmerke som vi i dag finner i papir av høy kvalitet. Dermed satte altså papirmakeren sitt eget merke på papiret, og det har siden utviklet seg slik at alle virkelig høyverdige papirer for eks. dokumenter o. l. i dag er forsynt med vannmerke, som regel da kjøperens eget merke.

Italienerne dominerte nå papirmakerkunsten i lang tid, inntil Frankrike fikk sin første papirfabrikk omkring år 1300. I Tyskland kom det en i år ca. 1390. Dette var en gammel mølle utenfor Nürnberg, og det er ganske interessant å legge merke til at de som arbeidet i

den møllen, måtte avlegge ed på ikke å lære bort kunsten til andre eller gi noe som helst råd eller opplysning til utenforstående.

I sin tur

forsøkte tyskerne å holde på hemmeligheten, og det er altså en av grunnene til at fremmarsjen har vært så sen. Men selv med alle disse hindringene kunne ikke utviklingen stoppes. Behovet for papir var stadig økende, og man kan ikke overvurdere den betydning papirets eksistens hadde for utviklingen av Europas sivilisasjon.

Det er en alminnelig misforståelse

at det var trykkerkunsten som influerte så sterkt på sivilisasjonens fremmarsj. Men det er faktisk å sette saken litt på hodet. Det var jo papirmakerkunsten som gjorde det mulig for gamle Gutenberg å bli en så berømt figur som han er i dag. Papiret hadde allerede satt sine spor hva sivilisasjonens fremmarsj angår, i flere århundrer allerede, først og fremst i det arabiske imperium.

Fra slutten av det 15. århundre hadde tyskerne ledelsen som papirmakere, og det blir gjort sporadiske forsøk på å begynne papirfabrikasjon — i England i 1496 og i Sverige i ca. 1510. Men tyskerne klarte å holde sin ledende posisjon i ca. 100 år. Men på dette tidspunkt begynte det å gro opp papirfabrikker rundt omkring — i Sverige i 1565, i Danmark i 1573, i Holland i 1586 og i England 1588.

Spesielt hollenderne kom nå inn i bildet, og det var særlig på grunn av at Ludvig den XIV etter sin forfølgelse av Hugenottene fikk drevet

— Fortsettes side 18.

Tvungen eller frivillig sparing?

Spørsmålet om tvungen sparing for ungdom har vært fremme i diskusjon i det siste etter at statsministeren lanserte tanken. Det er ikke tvil om at en hel del ungdom i dag har for mange penger mellom hendene. De tjener forholdsvis godt, bor billig hjemme og bruker hver uke det meste av lønnen til fest og fornøyelser, klær og andre ting. Selvsagt skal en ikke skjære alle over en kam. Det finnes selvsagt dem som anvender pengene på svært fornuftig måte, men vi er stygt redd for at de som hører til denne kategorien dessverre vil vise seg å være i mindretall, om en satte i gang gallupp-undersøkelse på dette spørsmålet. Denne gang har vi fortrinnsvis henvendt oss til yngre folk på Hunsfos for å høre hvordan de stiller seg til sparetanken, og om de synes sparingen bør være en tvungen eller frivillig sak.

Vi gjengir nedenfor endel uttalelser:

GEORG BRUFJELL:

Jeg er gift, og for gifte folk blir det nok ikke stor anledning til å spare i disse tider, dessverre.

ARNE GUNDERSEN:

Jo, jeg sparer da litt, i all fall hver gang jeg får en god lønning. Jeg skal snart inn i det militære, og da må en ha litt å flyte på. Dessuten kan det være greit med en bil med tiden. Det ville forresten ikke være så dumt om de trakk 10 kroner pr. uke. Det merket en ikke så mye til.

BJARNE IVERSEN:

Jeg er helst stemt for frivillig sparing. Alle må kunne spare litt, synes jeg. Selv har jeg spart til bil.

REIDAR LIANE:

Jeg sparer hjemme og kjøper en ting hvis jeg får lyst på den. Noe fast beløp sparer jeg ikke. Det ville kanskje ikke være så dumt med tvungen sparing.

GUNHILD PEDERSEN:

En har bare godt av å spare. Det er greit å ha noe i bakhandta.

INGEBORG JOHANNESSEN:

Jeg synes det går med nesten alt en tjener. Men det er kanskje ikke så verst med tvungen sparing, så er det nødt til å bli litt igjen. Skal en først spare, er jeg mest stemt for å spare til en bestemt ting.

VIOLA SUNDSTØL:

Jeg er gift, og da får pengene ben å gå på. Det blir i all fall ikke så svært mye til overs, om det blir noe i det hele tatt.

LILLIAN MAGNUSSEN:

Skal jeg spare av egen fri vilje, blir det nok dessverre ikke så store beløpene av det. Så det er kanskje best å ha tvungen sparing. Det ville jo vært fint å kunne ha noe i reserve. Penger kan en aldri få nok av.

— Du sparer kanskje til utstyr?

— Litt så.

TRYGVGE LUNDEVOLD:

Jeg har bygd hus, og det som trekkes i sparekassen på Hunsfos går til lånet jeg har. Ut over det er det vanskelig å få spart noe.

REIDUN BENTSEN:

Jo, jeg sparer da litt, og synes det er greit slik.

TORODD OLAND:

Jeg har ikke tenkt over spørsmålet, men frivillig sparing må vel være å foretrekke.

KARIN GRANLY:

Jeg har bare vært her et halvt års tid, så jeg er ikke kommet med i Hunsfos' sparekasse, men jeg har da tenkt å bli med på den frivillige spar-

Kassereren, A. Meyer Knudsen i full gang med utlønningen. — Hver uke lønner han ut 190,000 kroner.

ingen der. Jeg er absolutt stemt for frivillig sparing. — Kan skjønne det bare ville være greit om en fikk lagt seg opp noen kroner.

ELNA KORNELIUSSEN:

Det er greit med sparekasse på arbeidsplassen, når ordningen er slik at det trekkes et fast beløp av lønnen. Jeg har lurt på å bli med i sparekassen her, for det kan være godt å ha litt å gå på.

FINN FREDRIKSEN:

Hvis jeg skal spare, må det bli privat sparing, og i tilfelle ikke noe fast beløp, men slik det faller seg. Så dyrt som alt er, blir det forersten ikke noe igjen, nå.

LEONARD LARSEN:

Jeg foretrekker frivillig sparing og er med i sparekassen her på Hunsfos.

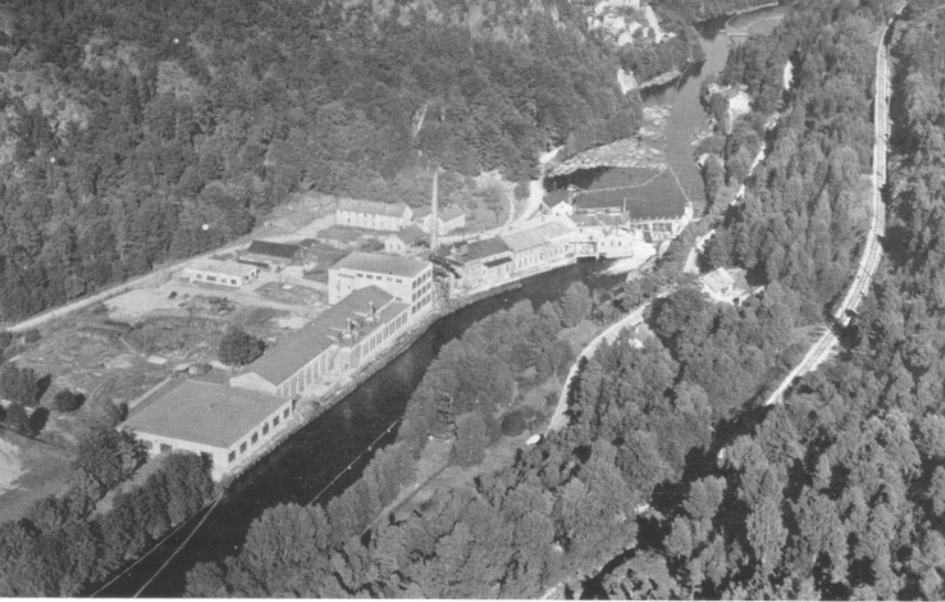
Litt bjernegymnastikk

En mann hadde 10 poser med 10 egg i hver pose. I 9 av posene veide hvert egg 50 gram, mens eggene i den 10. posen veide 51 gram pr. stk. Mannen visste imidlertid ikke i hvilken av de 10 posene de tyngste eggene lå. Han kunne ikke se forskjell på eggene med det blotte øye og heller ikke avgjøre hvilke som var tyngst ved å veie dem i hånden. Men ved en veining på en vanlig butikkvekt fant han ut hvilke egg som var tyngst. Hvordan bar han seg ad?

(Løsning annet sted i dette nummer).

Lønningsdag.

Ankers Træsliperi & Papirfabrik A/S.

utad har det avgjort største eksportkvantum av treholdig trykkpapir. — I tillegg kommer eksportsalget fra Ankers Træsliperi & Papirfabrik A/S, som siden 1952 er en ren kartongfabrikk. — Foruten en viss virksomhet med utenforstående fabrikker.

De viktigste markedene

i dag er Belgia, Holland, Frankrike, Vest-Tyskland, Brasil og Argentina. — I Holland selges direkte til store kjøpere, mens egne agenter tar seg av kundene i de øvrige landene.

Med det salgsapparatet som er bygd ut for treholdig trykk, avis-papir og kartong, vil det mange ganger være hensiktsmessig å gjøre forretninger med andre kvaliteter fra de tilsluttede fabrikkene. — Det er der-

Fra salgsfronten:

NORSK AVISPAPIR KOMPANI A/S

Direktør Kjell J. Jarlsby.

synligvis er av forbigående art, er at søkelyset rettes mot salgsektoren i stigende grad. — Det er ikke lenger produksjonen, men salget som er flaskehalsen.

Hovedoppgaven for Norsk Avispapir Kompani A/S

er å ta hånd om eksportsalget av treholdig trykk- og skrivekvaliteter, og samordne det med eksporten fra A/S Hofsfos Træsliperi og Papirfabrik og Saugbruksforeningen. — Resultatet av samarbeidet er at man

for en ikke ubetydelig del Sulfitpapir og Manifold som tar denne veien, selv om Hunsfos vanligvis selger disse kvalitetene selv.

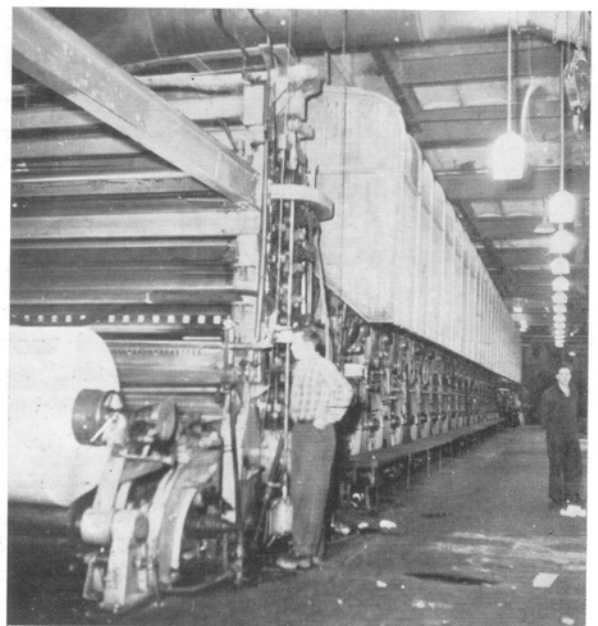
*

Norsk Avispapir Kompani A/S, i den form det har i dag, ble dannet i 1928. — Aksjekapitalen eies i sin helhet av de fabrikker som er tilsluttet. — Selskapet ble frem til 1935 ledet av direktør Hroar Olsen, som da ble avløst av direktør O. T. Jarlsby. — Da direktør Jarlsby i 1945 ble administrerende direktør for Saug-

Til sine tider har utviklingen vist at papir, i likhet med varer flest, ikke «selger seg selv». — Riktignok har en del etterkrigsår kunne gi inntrykk av at dette var tilfelle. — De siste par årene har imidlertid revet vekk alle illusjoner om evigvarende høykonjunktur — noe som i og for seg er nyttig.

Nyttig kan det også være å se litt nærmere på salget av Hunsfos' produkter. — Et typisk tegn på at tidene ikke er av de mest gloriose — selv om nedgangen sann-

Den ombygde avis-papirmaskinen ved A/S Hofsfos Træsliperi og Papirfabrik.

bruksforeningen, ble stillingen overtatt av direktør Gunnar Borgen. — Siden 1956 har Kjell J. Jarlsby vært administrerende direktør.

Nestkommanderende

er kontorsjef Helge Hallingbye, som foruten å være sterkt engasjert i salget, har hovedansvaret for kjølingsprogrammene ved samtlige fabrikker. Videre er avdelingssjef Sverre Christoffersen i skipningsavdelingen ansvarlig for det som har med båter og last å gjøre. — Sammenlagt legger disse to daglig beslag på en anseelig taletid på telefonlinjen Oslo/Hunsfos.

I de første årene

var fabrikkene i stor utstrekning rene avisapirprodusenter. — Formålet var å skape en sterkere salgsmessig posisjon ved å samle mest mulig avisapir på en hånd. — Forholdet i dag er et annet og avisapir utgjør en forholdsvis liten del av det hele — En vesentlig del av forklaringen er den stadige produksjonsforykningen som har foregått mot høyere kvaliteter. Flere av fabrikkene gikk tidlig inn for høyere foredling så langt det var økonomisk forsvarlig.

Denne utviklingen

er jo særlig kjent på Hunsfos, hvor produksjonen i dag har en langt annen og bredere oppbygning enn før 1938. — Den siste fabrikk som la om produksjonen var Hofsfos, som nylig bygde om avisapir-maskinen og installerte kalender. Siden januar i år kjøres avis- og treholdig trykkpapir vekselvis. — Så snart markedet gjør det mulig, vil avisapirproduksjonen bli nedlagt.

Situasjonen i treholdig trykk er dermed den at en står vesentlig bedre rustet enn før. — Med tre fabrikk-

Til v.: Kontorsjef Helge Hallingbye, til h.: Avdelingssjef Sverre Christoffersen.

ker er kombinasjonsmulighetene større, og dette vil gjøre det mulig å ta nærsagt hvilken som helst spesifikasjon i standardgramvektene. Ordrene kan dermed kjøres på den fabrikk som passer best. — Utgangsposisjonen overfor de norske konkurrentene, som i større grad er bundet til sine maskinbredder, er betydelig forbedret. — Nettopp i dette ligger en vesentlig del av samarbeidstanken hos de bedriftene som er tilsluttet.

Navnet «Avisapirkompani»

blir samtidig redusert til et hyggelig minne om en annen tid, ved at ingen av fabrikkene lenger kommer til å kjøpe avis regulært. — Riktignok kan det vel tenkes at man beholder gamle avis kontrakter og kjører disse på utenforstående fabrikker — men det vil tiden vise. **P. B.**

Ruth Kristensen på regnskapskontoret og fru Astrid Henriksen på lønningskontoret er sluttet.

*

Gunnar Hansen heter den nye mannen som har overtatt etter Syvertsen på teknisk kontor.

Sangkoret har anskaffet magnetofon

Bedriftskoret har på sin generalforsamling gjenvalgt Gustav Arstad til formann. Hilda Thorkildsen ble gjenvalgt til sekretær, mens Bernhard Neset ble ny kasserer. Johnny Hagen gikk ut av styret. Anders Rørås er nestformann og fru Lillemor Pedersen styremedlem. Varamann: Fru Mary Jensen.

Formannen forteller i en samtale at koret nå har 32 medlemmer, men at øvelsene vanligvis samler bare vel 20 stykker. Omkring månedsskiftet mars/april er det som vanlig menin-

Sangkoret øver.

gen å arrangere konsert for bedriftens folk i velferdslokalet.

— Samarbeidet med Kristiansands Mannskor og Jernbanens salongorkester fortsetter. Og heldigvis har det lyktes å få beholde Ottar Ramfjord som korets dirigent. Han betyr korets være eller ikke være, mener formannen, som forteller at man for å lette dirigentens arbeid har anskaffet magnetofon. Derved rekker man faktisk det dobbelte av vanlig under øvelsene.

PM I og II ved Saugbrugsforeningen.

SPAREVILJEN —

— Fortsatt fra side 4.

— Jeg var med i styret for banken, da 10 stykker kom og spurte om jeg ikke kunne sette i gang en slags sparekasse, forteller han. — De satte inn 10 kr. pr. uke i lang tid og på slutten var nesten 40 stykker med i denne sparingen. — Etter hvert kom flere yngre med. Denne sparingen sluttet av nå til nyttår og er overført til Arbeidernes Sparekasse, som trekkes gjennom lønningskontoret.

HEISELDAL

Vi skal denne gang ta for oss den tredje grenen etter Ole og Tone Thomassen (Tomåsen), nemlig Heiseldal-familien. To av sønnene til Ole og Tone tok dette navnet, nemlig Jakob og Ommund som følgelig er brødre til Tobias Strandberg og Endre Nordal som vi har omtalt tidligere. Heiseldal-navnet er like vidt forgrenet som de foran nevnte. En støter på det omtrent overalt på Hunsfos.

Det begynner med Jakob Olsens Heiseldal, som var født 6/11 1865 og fikk arbeid ved Hunsfos 16/4 1879, bare 14 år gammel. Han var ved bedriften i over 50 år til slutten 30. mai 1936. I 1938 ble han tildelt Kongens fortjenstmedalje. Jakob Heiseldal var over 84 år, da han døde. Han var lengst tid i hollenderiet, men arbeidet også ved en av rullestollene.

*

Jakob Heiseldal hadde flere sønner ved Hunsfos.

En av dem, Ole Jakobsen Heiseldal, født 5/12 1888 begynte på Hunsfos 10/1 1904 og sluttet 30/10 1946. Han var formann fra 1937 og fikk Norges Vel's medalje i 1946.

Tobias Jakobsen, født 9/12 1890 begynte 7/11 1921 og gikk av på pensjon 30/9 1957. Han var i renseriet. Fikk Norges Vel's medalje i 1952. Han har hatt tre døtre og en sønn på Hunsfos. Det er Alma Ståhl som begynte på sortersalen i 1958, Ågot Kløvfjell og Ragna Dale som var på salen i 14 år, samt Erling Jakobsen som nå arbeider i Kristiansand.

*

Oskar Jakobsen er født 25/3 1895 og begynte på Hunsfos 23/3 1922. Han arbeider i sliperiet. Ble tildelt Norges Vel's medalje i 1958.

*

Ommund Jakobsen, født 2/10 1897 begynte første gang på Hunsfos 23/3 1927 og var der til 9/4 1940. Han kom tilbake 15/5 1945 og er nå ved rullestolen i PM I og II. Også han ble dekorert med Norges Vel's medalje i 1958.

*

Magnus Heiseldal, født 23/11 1908 var ved taubanen fra 6/6 1924 til 9/5 1934, da han sluttet og gikk over til Fiskaa Verk, der han nå er kranfører. Han ble nylig tildelt Norges Vel's medalje.

Reidmund Heiseldal — sønn av Ole — er født 8/10 1916. Han er i verkstedet og begynte ved fabrikken 2/9 1952. Hans søster Ruth Hildebrandt er vaskehjelp ved fabrikken.

Ommund Heiseldal var ved Hunsfos bare en kort tid. Han arbeidet ved sagbruket og kraftstasjonen. — Senere flyttet han til Kristiansand og fikk deretter arbeid ved Vigelands Brug. Han døde i 1930, 56 år gammel.

Hans sønn Otto Heiseldal arbeider i verkstedet. Han er født 2/8 1903 og ble ansatt 6/2 1920. Fikk Norges Vel's medalje i 1952. Otto Heiseldal har vært mye med i organisasjonsarbeid, har sittet to perioder i Vennesla formannskap og overtok for kort tid siden vervet som ordfører i kommunen.

Jan Asbjørn Heiseldal, født 4/6 1939 er sønn av Otto. Han begynte ved Hunsfos 4/6 1957 og praktiserte i verkstedet. Han avtjener for tiden militærtjeneste.

Datter til Otto, Bjørg Heiseldal, arbeider på prøvekontoret. Hun er født 26/5 1936 og har vært ved prøvekontoret i 3—4 år.

Hans søster Dagny Heiseldal, født 5/6 1908, var ved Hunsfos fra 20/3 1933 til 6/3 1937. Hun har senere vært ved Vigelands Brug og er nå på kontoret hos Brødr. Reber.

Ragna Heiseldal, født 5/1 1902 var ved Hunsfos fra mai 1919 til mars 1921, da hun dro til Amerika.

Agnis Heiseldal, født 13/1 1904, var sortererske i tiden 26/4 1926 til 19/11 1938.

Mona Honnemyr.

Kvinnelig erstatning

Den kjente strofen om at «kvinner selv stod opp —» rinner oss i hu i forbindelse

med hosstående bilder som viser to av fabrikkens kvinnelige arbeidere i jobber de har overtatt mens deres mannlige kolleger er dradd i «krigen». Da innkallelene til militære repetisjonsøvelser strømmet inn på løpende bånd, måtte man sikre seg noen til å utfylle plassene. Og her kom da endel av damene naturlig inn i bildet. Både Inger og Marie Bruli og Mona Honnemyr arbeider vanligvis på sortersalen, men de forsikret begge at de likte seg vel så godt blant maskinene de nå er satt til å passe. Mona er for så vidt ikke ukjent med skjæremaskinen fra før, da hun har vært der tidligere. Det var i ferietiden for fire år siden.

Taubaneeksperten Bent Ravnevand runder 70 år og blir pensjonist

Formann på taubanen, Bent Thorsen Ravnevand blir 70 år 18. april, og fratrer sin tjeneste ved Hunsfos 1. mai i år.

Han er født i Tveit og kom til Hunsfos 14/9 1917. Han ble arbeidsformann i 1938 og fikk Norges Vel's medalje i 1952.

Ravnevand er ekspert på kabelarbeid og taubaner. Han var med på byggingen av Alefjærbanen i 1915 og har faktisk satt den opp slik den står i dag. Ingen kjenner denne banen som han, og når den fungerer så knirkefritt som den gjør, skal Ravnevand ha mye av æren for det. Som den dyktige fagmann og det arbeidsjern han har vært, er Ravnevand ofte blitt benyttet til store oppgaver andre steder. Han har således montert to taubaner på Skjerka, satte opp en stor taubane på Lysebotn kraftstasjon og har hatt en finger med i byggingen av alle hengebroer nedover langs Otra.

Ravnevand er også litt av en oppfinner og har bl. a. laget en helt automatisk taubanevogn som selv tommer sin last.

Om Alefjærbanen gir han følgende faktiske opplysninger: Den er 5 km lang. En tomvogn veier 417 kg og er lasten riktig rå veier den 445 kg. De siste årene har banen hatt 93 vogner. Banens høyeste

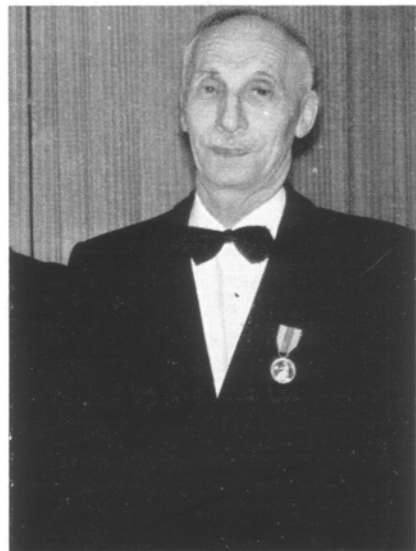
punkt er Lomtjønnheia. Tidligere var det 13 mann til å ta imot lasten. I dag trenges det bare 1. Det forteller litt om utviklingen. Tidligere drev Ravnevand ofte og kjørte over med banen fra Alefjær til Hunsfos. Før veien kom i 1925 var dette svært fristende, men nå er det forbudt. — Når bare vogna er i orden, så er det ikke så farlig, mener Ravnevand, men en gang stoppet banen og han måtte fire seg ned ca. 40 meter, og det var jo en ganske nifs situasjon.

— Jeg har bare godt å si om Hunsfos, men jeg tror det skal bli godt å få slutte nå, sier Ravnevand. Beina er ikke så gode lenger. Dessuten var det et tungt slag for meg, da jeg mistet kona. Jeg har både skog og jord hjemme, så det blir nok å stille med.

Ravnevand er en ualminnelig dyktig og samvittighetsfull mann som har gjort fabrikkens store tjenester.

*

Olav G. Honnemyr gikk over i pensjonistenes rekke fra 1. febr. i år. Han er født 20. febr. 1891, begynte på Hunsfos 13/4 1922 og arbeidet i alle år i cellulosefabrikken. Tidligere hadde han vært 10 år ved Vigeland Brug. Honnemyr er en hederskar. Han sto på god fot både med arbeidskamerater og foresatte. Sammen med brødrene Gustav og

Andreas ble han i 1958 tildelt Norges Vel's medalje. Sønnen Tom er også ansatt ved Hunsfos. Vi ønsker Honnemyr riktig mange gode år fremover.

*

Ole Christian Tharaldsen sluttet ved Hunsfos ved nyttårsskiftet for å nyte sitt otium som pensjonist. Han er født 3/2 1886 og begynte ved Hunsfos første gang 6/2 1908 og var da 7 år ved fabrikkens. Han kom tilbake i 1920 (17/10) og arbeidet da uavbrutt til 31/12 1958, da han sa takk for seg. Tharaldsen fikk Norges Vel's medalje i 1952. Han har vært både i renseriet og i papirfabrikken. Hans far var i mange år sliperimester ved Hunsfos, og sønnen arbeider her også. Måtte han få bare gode dager i tiden fremover.

LØST OG FAST FRA HUNSFOS

Som ny kontordame er ansatt Aud Hodne og Asbjørg Heggland. Frk. Hodne er i salgsavdelingen. — Hun arbeidet tidligere i Kristiansand. Frk. Heggland var før ansatt hos I. C. Johnsen. Hun er i innkjøpsavdelingen.

*

Om ikke lenge legger avdelings-sjef Trygve Tønnessen ut på en Amerikatur. Den 25. april flyr han med «Loftleidir» via Island til USA og 10. juni vender han tilbake med «Ber-

gensfjord». Under Amerika-oppholdet skal Tønnessen besøke en søster i Colorado Springs. Vi ønsker ham en riktig god og utbytterik tur og håper å få høre litt om hvordan han har hatt det, når han kommer hjem igjen.

*

— Temmelig mange Hunsfos-inger har de siste ukene levd et barskt krigsliv som innkalte til den store vinterøvelsen i Agder. Forhåpentlig kom alle vel fra strabasene.

Klubbmesterskapet i langrenn

Klubbmesterskapet.

Klasse 18—25 år:

1. Ø. Lie	24.48
2. H. Thomassen	29.52

Klasse 25—35 år:

1. G. Lundevold	22.31
2. E. Omdal	24.47
3. K. Olsen	25.57
4. G. Strandberg	26.48
5. K. Hodnemyr	28.38
6. R. Eikenes	29.08
7. H. Larsen	31.28

Klasse 35—42 år:

1. G. Grundetjern	25.42
2. A. Beurling	27.19
3. K. Andersen	27.54
4. K. Rødal	30.19

Klasse 42—50 år:

1. W. Beurling	30.59

Klasse over 50 år:

1. B. Olsen	35.30

Klasse nybegynnere:

1. A. Karlsen	29.34
2. H. Lunden	30.12
3. L. Omdal	31.44
4. A. Renstrøm	31.52
5. A. Gundersen	32.34
6. H. Hagen	34.03
7. H. Bergkvist	34.47

Resultater fra KM —

— Fortsatt fra side 6.

3. T. Sørensen, W.B.	19.56
4. E. Omdal, H.F.	20.01
5. A. Karlsen, do.	21.00
6. Ø. Lie, do.	21.05
7. G. Grundetjern, do.	21.11
8. N. Hansen, N.S.B.	21.42
9. G. Strandberg, H.F.	21.45
10. K. Olsen, H.F.	21.50
11. G. Drangsholt, Postv.	22.07
12. A. Berg, N.S.B.	22.08
13. A. Beurling, H.F.	22.15
14. A. Bjørkås, W.B.	22.22
15. H. Larsen, H.F.	22.37
17. K. Hodnemyr, do.	22.59
20. K. Andersen, do.	23.06
22. A. Hodnemyr, do.	23.52
25. K. Rødal, do.	24.03
26. H. Lunden, do.	24.43
28. W. Beurling, do.	25.00
38. A. Gundersen, do.	27.35

Avdelingsmesterskapet.

1. Verkstedet (Ø. Lie, G. Grundetjern, G. Strandberg)	1.16.32
2. P M. 3—4 (E. Omdal, A. Beurling, K. Andersen)	1.19.20
3. Gården (G. Lundevold, A. Karlsen, K. Rødal)	1.22.24
4. P M 1—2 (R. Eikenes, H. Lunden, A. Renstrøm)	1.31.11
5. Salen (K. Olsen, H. Larsen, H. Hagen)	1.31.28

Gerhard Lundevold.

Idrett i gamle dager

— Fortsatt fra side 6.

Kl. III B. Fra 18 til 20. Ikke prem.:

1. Fredrik Kristensen, Vennesla
2. Th. Skaar, Oddersjaa
3. Olav Jortveit, Vennesla
4. Bernhard Skoftedal, Oddersjaa

Kl. IV. Fra 16 til 18 år:

1. Markus Fiskå, Oddersjaa
2. Thorvald Strandberg, Vennesla
3. Olav Neset, do.
4. Ole Bakken, do.

*

Søndag 8. februar 1920 avholdtes langrenn for medlemmene av Vennesla Idrettslag. Samtlige fullførte løpet, som var ca. 14 km. langt. Det duskregnet under hele løpet, så det var nokså tungt å gå.

Tidene ble således:

1. Gotthard Andersen	1.04.50
2. Hans Nilsen	1.06.50
3. Gunnar Grundetjern	1.06.59
4. Ragnvald Jakobsen	1.15.50
5. Olav Strandberg	1.22.00
	424.

Fra venstre: Wilhelm Beurling, Gunnar Strandberg, Bernhard Olsen (løypesjef), Henry Larsen, Arnfinn Gundersen og Alf Karlsen.

En blir ikke skihopper ved bare å trene i småbakker

Torbjørn Jeppestøl synes det synes puter under armene på ungdommen

Torbjørn Jeppestøl eller «Jeppen» — som han populært heter blant venner, holder kontakten med idretten ved like, selv om det nå er noen år siden han selv var aktiv. Han kom tidlig med i Vennesla Idrettslag og var formann i fotballgruppen i Vindbjart i 6—7 år like etter krigen. I samme tidsrom var han også medlem av styret i Vest-Agder Fotballkrets. For tiden er han formann i ski-utvalget i Vindbjart.

Det er likesom i skibakken Jeppestøl føler seg på hjemmebane. Som guttehopper ble han kretsmeister to ganger. Første gang var i Torridal for 25 år siden. Og så fortsatte han å hoppe til han la opp, som det heter, i 1948—49.

Torbjørn Jeppestøl er en av de få vest-egder som har deltatt i Holmenkollen. Det var i 1936. Han var da bare 18 år gammel og følte seg ikke særlig stor blant verdensberømtene med K på brystet. Det var kjente navn hvor jeg snudde meg, så jeg liknet nærmest en spurv i tranedans, forteller han.

— Hvordan gikk det?

— Ikke særlig godt. Jeg ble trukket for fall, da jeg skulle svinge i nysnøen på sletta. Men det er så rart med det. Selv om det var moro å delta, er en ikke så høy i hatten når en blir sendt av gårde sånn helt alene og aldri har vært med i en så stor konkurranse før. Lengdene var imidlertid ikke så verst, idet en god hopper som Sigmund Ruud for eks. bare slo meg med en halv meter i hvert hopp.

— Men i hjemlige trakter?

— Da gikk det ofte riktig bra. Jeg har flere 1.-premier fra Tinnheia og andre renn og satte bakke-rekorder forskjellige steder. Således i Ørnefjellbakken i Evje 2—3 ganger, i Valle og i Hommebakken i Øvrebo to ganger.

— Men det er rart som tida har forandret seg, synes «Jeppen». — Før sendte vi fulle busser med skiløpere av gårde til renn fra Vennesla, og vi tok godt for oss av premiebordet. Jeg minnes således at vi fra Vennesla en gang tok 9 av 11 premier i juniorklassen. Det var ganske alminnelig at vi stilte 30 mann herfra i et renn. Og jeg husker at 5—6 mann av oss en gang syklet nedover til et vårhopprenn i Tinnheia. Vi ble bare utstyrt med 2 kroner til startkontingent.

— Nå er alt likesom så lettvent. Det blir sydd for mange puter under armene på ungdommen. De vil ikke gjøre noe selv. Utstyret er mye for fint. Alt skal være førsteklases. Interessene svinger i en annen retning, og ungdommen er tydeligvis blitt mer makelig anlagt. Det henger vel sammen med den økte levestandarden. Vi hadde i vår tid ikke annet enn idrettsplassen og skibakken. Nå er det biler og motorsykler og kino i byen. Men det synes heldigvis som en forandring er under

veis igjen. Jeg tror på en tydelig oppgang og økt interesse her i Vennesla igjen, når krigens ettervirkninger er overvunnet. Men guttene nå til dags går for lite på ski. Dessuten må de hoppe og trene i større bakker. Ved bare å holde til i småbakker lærer de aldri å hoppe på ski.

— Fotballen i Vennesla?

— Den synes jeg står ganske fint nå. Og guttene trener visst energisk med henblikk på den forestående sesong, så jeg håper det vil gå bra for dem, lyder Jeppestøls sluttreplikk. Skjønt fotballen står tydeligvis ikke hans hjerte aller nærmest lenger. Han har fattet interesse for båt og fiske og ofrer seg nå mest for det i fritiden om sommeren. Og det må han med full rett kunne gjøre som har tjent idretten i så mange år som han har.

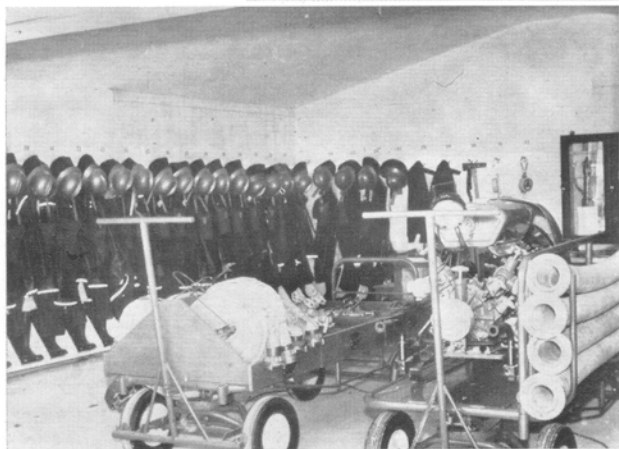
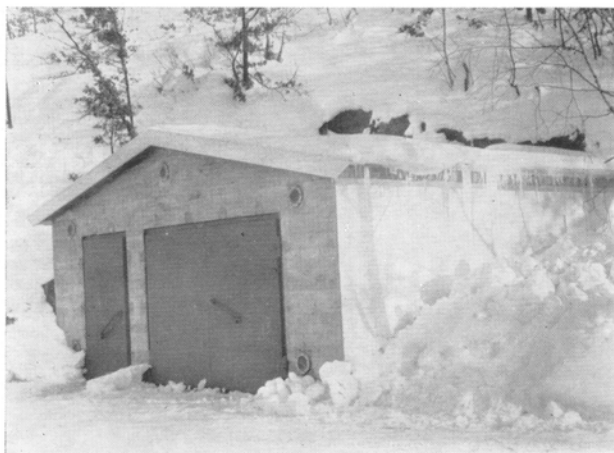
Iherdig brannstifterske.

En 12 år gammel pike har fått tittelen «New Yorks yngste pyroman». I løpet av 15 timer anstiftet hun 11 branner i hotellet hvor hun bodde sammen med sin bestemor. Et stort antall brannfolk løp fra den ene brannen til den andre, og hotellgjestene som samlet seg i vestibylen, var på panikkens rand. Det var 7 etterforskere i virksomhet, og piken ble til slutt mistenkt og tilsto. («Brandmanden» 3/58.)

Fra venstre: Direktør Lindseth, Gunnar Grundetjern, Arnold Beurling og Karl Andersen.

Brann-
stasjonen
klar til
bruk

Innvendig er det som nederste bilde viser, mønsterverdig orden. Mannskapenes utstyr henger på rekke og rad, og slokningsmateriellet står klar til utrykning. Så paradoksal det enn lyder, får en bare håpe en ikke får videre bruk for det.

FORSLAGSVIRKSOMHETEN

Det er nå gått lang tid siden vi sist omtalte forslagsvirksomheten her i bladet. Dette betyr imidlertid heldigvis ikke at ordningen er avgått ved en stille død. Det er kommet inn en rekke forslag til forbedringer og bedriften har funnet de aller fleste verdig til premiering. De premierte forslagsstillerne er følgende:

Magnus Karlson: premiert for forslag vedr. kasser til saksene.

August Kaskovski: — til forbedring av kjølevannsystem for boremaskin.

Håkon Andreassen: — vedr. flisfyllingsapparatet i kokeriet.

Ole Mangseth: — til forandring av tømmeventil på kokere.

Erling Sakariassen: — til matningsanordning for planskivebenk.

— — til tvinge for avstivning av rør som skal fastspennes i skrustikke.

Adolf Ellingsen: — vedr. trabulant for flisbinger i kokeriet.

Helmer Nordal: — vedr. støpning av kalanderlittlager.

Rolf Birkeland: — til festeanordning

for hylser på spindler samt til stålholder for shaping.

Erling Kirkebø: — forslag til forandringer i hollenderi PM 5.

Gudmund Høiklev: — til stoppeanordninger for lesseapparater til kubbvogner i Ålefjær.

Martin Hansen: — vedr. konsistensregulator.

Dessuten har man funnet å burde premiere et forslag om bruk av slepeskrapespill i kubbhaugen. Dette forslaget har vi fått fra kontrollør Hans Nilsen, som ikke er ansatt på Hunsfos.

*

Vi vil gjerne rette en hjertelig takk til alle som har vist sin interesse for bedriften og sitt arbeid ved å sende inn forslag. Denne takk er i like høy grad rettet til de som denne gang ikke ble premiert. Det ligger noe meget verdifullt i dette å tenke så meget over de ting man stiller med til daglig at man kommer frem med forslag om hvordan forholdene kan forbedres.

Som de fleste vel er klar over har

Fra bedriftslægerapporten:

Litt om sykdoms- og skoft-fraværet ifjor

I årsrapporten for 1958 fra bedriftslægekantoret heter det bl. a. at retningslinjene for arbeidet i store trekk har vært følgende: Undersøkelse ved ansettelse. — Helsekontroll av ansatte. — Hygiene.

Det hygieniske arbeid er utført på flere måter, bl. a. ved inspeksjoner av bedriftslæge og søster. Disse har falt sammen med arbeidet i helse- og verneutvalget med verneombudsmennene. Denne arbeidsformen synes ganske god. — Den største ulempen er fortsatt har ved bedriften er larmen. En har også vært oppmerksom på ulempene ved gass, støv og kjemiske stoffer.

Når det gjelder sykefraværet, var det i 1958 0.73 dag pr. årsarbeider for gruppen mannlige arbeidere og funksjonærer mot 0.82 året før og 0.95 i 1956.

For gruppen skiftarbeidere var fraværet i fjor 1.35 dag pr. årsarbeider mot 1.38 i 1957 og 0.70 i 1956.

For gruppen kvinnelige arbeidere og funksjonærer var sykefraværet 4.26 dag pr. årsarbeider i 1958, 4.16 i 1957 og 2.4 i 1956. Tapte arbeidsdager pr. 100 arbeidsdager var for gruppen mannlige arbeidere og funksjonærer i fjor 2.5 mot 3,— i 1957 og 2.56 i 1956. — De samme tall for gruppen skiftarbeidere var 5.6 i fjor, 4.27 i 1957 og 3.3 i 1956, og for gruppen kvinnelige arbeidere og funksjonærer 10.4 i fjor, 10.3 i 1957 og 4.3 i 1956.

Forts. side 17.

hovedorganisasjonene gått sterkt inn for å heve produktiviteten i forbindelse med forkortelse av arbeidstiden. Hvis vi ikke makter dette vil den samlede produksjon i samfunnet og på den enkelte bedrift synke, og vi blir alle fattigere. Det kan sikkert gjøres meget på forskjellige felter for å heve effektiviteten, men det er klart at en av de aller viktigste forutsetningene for å oppnå dette er at alle parter går inn for det. Vi tror at forslagsvirksomheten kommer inn som et viktig ledd i dette arbeidet, og henstiller til våre medarbeidere å la ledelsen få kjennskap til de idéer de måtte ha gjennom forslagskassen.

Årsmøtet i Hunsfos Arbeiderforening

Gunnar Strandberg gjenvalgt til
formann

Søndag den 22/2—59 ble det holdt årsmøte i Velferden.

Da formannen Gunnar Strandberg ønsket velkommen, var det ikke mer enn middels fremmøte.

Formannen holdt en pen minnetale over de medlemmer som var falt bort i året som gikk. Det var Martin Salvesen, Martin Omdal og Tellef Grundetjern. Talen ble påhørt stående og etterfulgt av et minuttets stillhet.

Formannen leste så opp dagsorden — dernest ble årsberetningen referert. Her fremgikk det at det var holdt 9 styremøter og to medlemsmøter, i tillegg kommer så halvårs møtet. Medlemstallet var ved forrige år 600, i år 630.

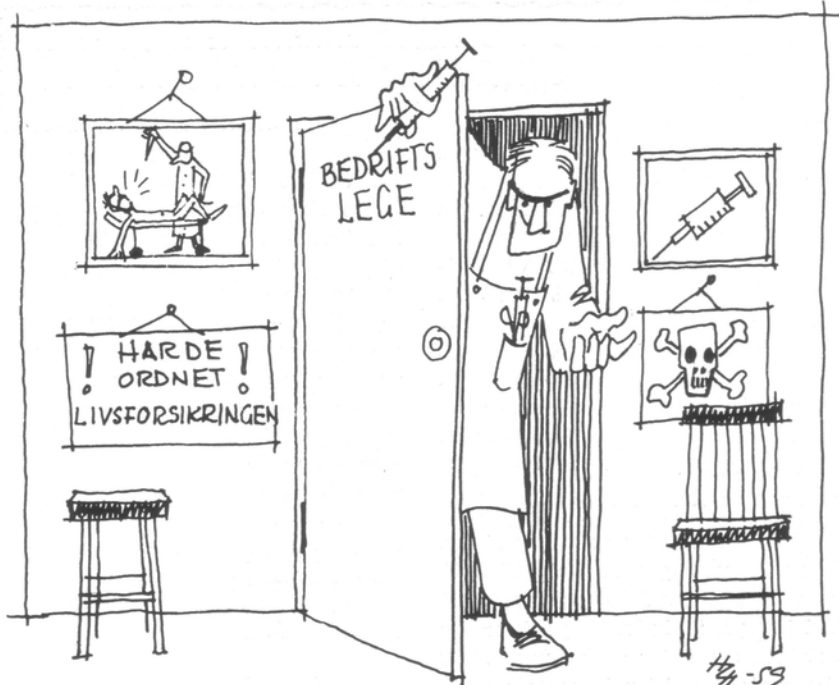
Protokollen ble så lest opp og godkjent. — Regnskap for forening og hjelpekasse ble referert av kassereren.

Innkommene skriv som ble behandlet:

Fra forbundet om innføring av sommertid. — Fra samargonisasjonen om opprettelse av interessekontor. — Fra Hunsfosheimen ang. kontaktmannsordning for dugnadsarbeid på heimen. — Fra Hunsfosheimen ang. bortleie av heimen og hytta. — Fra Hunsfosheimen ang. salg av mineralvann og øl. — Det ble ellers behandlet en del andre saker.

Bevilgningssaker: I.L. Vindbjart, en gavepremie på kr. 50. — Hunsfosheimen, som stønad til heim og hytte, kr. 500.

Valgene fikk dette utfall: Disse ønsket ikke gjenvalg: Sekr. Georg Viksnes. Styrem.: Robert Sakariasen, Gudmund Høiklev.

— Værs'go' neste.

Fra bedriftslægerapporten

Forts. fra side 16.

Tallene for skottfravær for gruppen mannlige arbeidere og funksjonærer var pr. årsarbeider i fjor 0.06 dag mot 0.03 i 1957 og 0.02 i 1956. — For gruppen skiftarbeidere var tallene i 1958 0.49, i 1957 0.35 og i 1956 0.30. — Gruppen kvinnelige arbeidere og funksjonærer opererer med disse tal-

lene: 0.91 i fjor, 1.5 i 1957 og 0.95 i 1956.

Tapte arbeidsdager pr. 100 arbeidsdager blir for de tre gruppene: mannlige arbeidere og funksjonærer: 0.04 i 1958, 0.01 i 1957 og 0.008 i 1956. Skiftarbeidere: 0.22 i 1958, 0.19 i 1957 og 0.20 i 1956. Kvinnelige arbeidere og funksjonærer: 0.43 i 1958, 0.58 i 1957 og 0.43 i 1956.

Styret ble: Form.: Gunnar Strandberg, gj., sekr.: Karl Olsen, ny, — styrem.: Edvin Bakken, ny, Salve Aas, ny, Svend Alefjær, gj. Reidun Matsen, gj.

Fra før står: Nestform.: Gustav Kile, kass.: Trygve Larsen, styrem.: Willy Mathisen, Ingulf Wennerberg, — varam.: Gudmund Neset, Olav Omdal, Anny Ravnevand.

Hunsfosheimen: Form: Gustav Andersen, gj., Georg Nygård, ny, Ole Grundetjern, gj., Trygve Holte,

gj., — varam.: Sverre Gundersen. Folkets Hus: Risdal, Ingemann Lund, Georg Nygård.

1. mai komité: Arnfinn Johansen, Sverre Thorsen, Erling Kirkebø.

Fanebærere: Gustav Andersen, Arne Verås, Reinhard Bjorå, Jonny Hagen.

Revisor: Magnus Bakken.

Kommisjonær: Anders Egeland.

Repr. til Sørlandet: Sigurd Hagen, Jan Nilsen, Gustav Andersen.

Valgnemnd: Sigurd Hagen, Ingulf Reinhardsen.

Produksjonsutvalget: Edvin Bakken, renseriet, Ingulf Reinhardsen, cell., Gustav Kile, mask. 1 og 2, Arnold Beurling mask. 3 og 4, Georg Viksnes mask 5 og 6, Alf Berntsen salen, Otto Heiseldal verkstedet.

Dugnadskomiteé: Gudmund Jortveit, Jonny Hagen, Kåre Gausdal.

Det ble ellers foretatt endel andre valg. — Etter valgene var årsmøtet slutt. Formannen takket for fremmøtet og ønsket alle vel hjem.

Sekr.

Musikk til arbeidet.

PAPIRMAKERKUNSTEN

— Fortsett fra side 8.

mange av disse ut av Frankrike. En hel del av disse Hugenottene var papir-makere som flyttet til Holland, og med dem ble hollenderne den mest dominerende nasjon i Midt- og Nord-Europa. Og det var hollenderne som gjorde en meget betydningsfull oppfinnelse med hensyn til behandlingen av råstoffet, den såkalte hollender.

Etter hvert

ble det funnet opp en mengde større eller mindre ting som hjalp til å få mere fart i produksjonen, spesielt med hensyn til kniver og sakser for å skjære opp filler og gammelt stoff til råmateriale. Man begynte også å blande limstoffet inn i denne massen, i stedet for å dyppe hvert enkelt ark i passende limvæske. Man gikk videre over til å polere arkene på stålvalser for å få den riktig glatte overflate.

Men selv med disse nye forbedringene ble selve formingen av arket fremdeles gjort med hånd opptil ca. år 1800. Under den franske revolusjon i 1789 var det som heter arbeidsdisiplin meget skral, spesielt i Paris. Arbeiderne ville heller bygge barrikader og se hva som foregikk ved guillotinen enn å passe arbeidet, og det var på den

tid at en franskmann ved navn Didot fikk den idéen at han ville konstruere en papirmaskin. Hans sjefsmekaniker Louis Robert konstruerte en maskin i 1798. Han fikk en offentlig ærespris på 3000 franc for denne. Maskinen ble patentert for 15 år og omsider solgt til England, hvor en engelsk ingeniør ved navn Donkin forbedret den og bygget en papirmaskin i 1803 i Syd-England. Denne patenten ble også overtatt av to brødre som het Fourdrinier. De hørte til en gammel Hugenottfamilie som hadde emigrert fra Frankrike til England. De forbedret maskinen på mange måter, og denne bestemte type kalles den dag i dag Fourdrinier-maskinen. Vi har tre stykker av dem stående på Hunsfos.

Nå begynte det

etter hvert å komme flere og flere maskiner omtrent av samme type, så produksjonen var stigende, men tilgangen på råmaterialer var begrenset. Det hjalp en tid da man oppfant en metode å bleke farvede tøy eller stoffer med klor på, slik at man også kunne bruke farvet stoff for å få hvitt papir. Men etter en stund ble likevel tilgangen for liten.

masse. De fibre man får på denne måten blir imidlertid korte og gir ikke noen styrke i papiret. Det var fremdeles nødvendig med lintilsetning, og etter som behovet til avis-papir og bøker var stadig stigende ble det en ny mangel på råstoff i ca. 1860—70.

Da var man imidlertid blitt oppmerksom på den mulighet det lå i å utnytte tømmerstokken som råmateriale. Ingeniører og kjemikere både i Europa og Amerika eksperimenterte stadig for å finne en måte å oppløse trestokken kjemisk slik at cellulosefibre kunne bli frigjort uten å bli ødelagt ved den røffe prosessen som foregår på den roterende steinen.

Den første patent,

den såkalte sulfatmetoden ble tatt i England i 1853 av en mann ved navn Watt omtrent samtidig med en Mr. Burgess i Amerika. Etter denne metoden kunne man fremstille en meget sterk fiber, og den massen som ble laget, ble kalt cellulose. Den hadde den «bakdel» at den var brun, og den kunne derfor foreløpig kun brukes til innpakkings-papir.

I dag kan man bleke denne kraft (sulfat)cellulosen, slik at den blir like hvit som vanlig sulfit cellulose, og mye av det papir vi nå bruker har en viss tilsetning av sulfatcellulose.

Det neste skritt

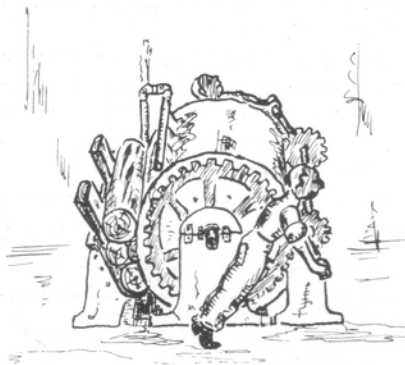
var da en amerikansk kjemiker ved navn Tilgman i 1866 oppfant sulfitmetoden, hvoretter man koker treet med en væske laget av svoveldioxyd, kalk og vann. Hans forsøk endte på laboratoriet og ble ikke prøvd i praksis, men de ble videre utviklet av en tysker ved navn professor Mitscherlich og en svensk ingeniør ved navn Karl Daniel Ekman. I 1874 ble de to første sulfitfabrikene i verden startet i Sverige. Nå var hvit cellulose et faktum, og situasjonen var igjen reddet.

Det er faktisk

det vi arbeider med i dag i papir-industrien — tremasse, sulfitcellulose og sulfatcellulose. De to siste kan blekes og ved et utall av sammensetninger kan nær sagt en hvilken som helst papirsort fremstilles.

Opprydding etter arbeidet.

1. Vær sikker på at arbeidet er ordentlig utført.
2. Se etter at du ikke legger igjen gjenstander av metall eller annet materiale som kan bli årsak til skade på grunn av skarpe kanter, fliser, spiker, skruer eller lignende.
3. Sank sammen alt verktøy og bring det på plass. Pass på at det ikke ligger igjen verktøy eller annet utstyr i en maskin, skaden kan bli stor når maskineriet settes i gang.
4. Bring overflødig materiale tilbake til lagerplassen.
5. Oppbevar stiger, stillaser og annet utstyr ordentlig på faste plasser.
6. Sank sammen rester, avfall, filler osv. og legg det i bestemte beholdere.
7. Pass på at det ikke ligger igjen spillolje, fett, vann eller annet som en kan gli på eller snuble i.
8. Hvis det av en eller annen grunn er nødvendig å sperre en arbeidsplass, husk da å sette opp et ordentlig rekkverk eller et tydelig **foresignal**.

Det var da

man begynte å eksperimentere med å finne et annet råstoff, og en tysker ved navn Keller klarte i 1844 å lage passende fiber ved å male en granstokk mot en roterende stein. Dette blandet med de gamle linfiller kunne lages til papir, og det var denne massen som ble malt på stein som vi i dag kaller tre-

Glade
barnefjes
på
Hunfos-
fest

Å lage Hunsfos-juletefestene for barn er nok ingen liten oppgave. Tre kvelder må til for å avvikle dem. Nærmere 500 barn skal bevertes med kaker og brus. De som steller med disse festene, har utvilsomt hendene fulle de dagene det

står på. I år var 480 forventningsfulle og glade barn i sin fineste stas samlet i velferdslokalene til de årlige festene 14., 15. og 16. januar.

Festkomitéens formann, Magne Winger, kan berette at det gikk med 70 bløtkaker, foruten

mengder av smultringer og tebrød, 600 små brusflasker og 600 poser med godter i. — Ole Grundetjern ledet som vanlig festene med sikker hånd, og programmet vekslet mellom andakt, gang rundt juletreet, film,

ÅRSBERETNING for Hunsfosheimen

Året 1958 var disse med i styret: G. Andersen, form., O. Grundetjern, sekr., T. Holtet, kasserer, Jan Nilsen, utleier, J. Hagen, A. Johansen og Tordis Verås. — For Hunsfos arb.for. G. Strandberg og for Hunsfos Elektr.for. Karl Kruse, og for Hunsfosheimens kvinnefor.: fru Petrine Kile.

Der er holdt 6 styremøter samt en del konferanser. I året som gikk er det utført en god del vedlikeholdsarbeide ved heimen. Hytta har krevd mesteparten av dugnadsarbeidet, blant annet er den blitt kledd utvendig, og en del planeringsarbeid er også utført. — Det er utført 16 dugnadsturer, og her er det på sin plass å takke sjåførene ved Hunsfos Fabrikker for deres velvillighet når det gjelder dugnaden.

Kvinneforeningen har også deltatt i dugnadsarbeidet. Likeså har de kjøpt gardiner og kompottskjeer til heimen.

Av innkjøp som er gjort kan nevnes: Radio og radiobord til hytta, 2 båter, gulvtepper og dekketøy, så der er nå dekketøy til 70 personer på heimen.

Hva med et bedriftsorkester?

Kaféen ser fortsatt ut til å gå bra og de besøkende er tilfreds med tiltaket.

I Fjermeroskilen er der også i år satt ut 4000 ørretyngel.

Av større arrangements kan nevnes: Hunsfoskurset i tiden 12.—18. april med ca. 25 deltakere. Bedriftens pensjonistfest den 6. sept. med ca. 72 gjester. Et 3 dagers organisasjonskurs i okt. og Arbeiderforeningens fest med utdeling av 40-års nålen den 21. sept.

Styret har sendt søknad til Feriefondet om stønad til driften av Hunsfosheimen og venter svar i nærmeste fremtid.

Inntektene i år har vært kr. 13,445.54, og utgiftene har vært kr. 10,937.72. Regnskapet balanserer med kr. 2507.82.

Der har vært på heimen: Overnatting, voksne 1271, barn 394. Dagsturer, voksne 247, barn 24.

På hytta: Overnatting, voksne 269, barn 134.

Det er flere enn i 1957.

Gustav Andersen.

Sanitetsgruppen har holdt utlodning til inntekt for de etterlatte etter fiskerne som i vinter omkom i Nord-Norge ved «Meteor»-tragedien. Det kom inn ca. 1000 kroner. Det ble loddet ut et par ski, komplett utstyrt, til en verdi av rundt om 150 kroner. — Prisen pr. lodd var 1,00 krone og da gevinsten var betalt ble det igjen kr. 863,65. Gevinsten ble vunnet på lodd nr. 533 og den heldige som stakk av med den, var Egil Grundetjern. Utlodningen ble satt i gang i stedet for innsamling, og de som stelte med det, ber oss rette en hjertelig takk til alle som støttet opp om tiltaket ved å kjøpe lodder. Resultatet er man selv sagt meget god fornøyd med.

*

Dr. Otterlei slutter ved Hunsfos 1. april for å overta en stilling ved Rikshospitalet. Vi takker for godt samarbeid og ønsker ham lykke til i den oppgaven som venter.

*

Førstehjelpelaget på Hunsfos er gått i gang med månedlige øvelser. Den første ble holdt i januar. På grunn av skiftarbeid har det ikke vært så lett å få alle med. Første gang deltok 18 stykker, slett ikke så verst. Øvelsen ble lagt opp med markører. Instruktør Finn Egeland fra Kristiansands Norsk Folkehjelp-avdeling instruerte.

gjettekonkurranse og diverse underholdning. Og hver kveld kom julenisen på besøk med gaver til hver enkelt. Bedriftsledelsen var representert ved direktør Borgen med frue første og annen kveld, direktør Lindseth den andre kvelden, og personalsjef Halvorsen den tredje dagen. — Jo, årets juletreffester ble en like stor suksess som alle de foregående. Barna er sikkert allerede begynt å glede seg til neste gang de skal samles til Hunsfos-fest.

